

Wszystko, co należy wiedzieć o **Wielkim Księstwie Luksemburga**

Geografia

Historia

Ustrój polityczny

Symbole narodowe

Gospodarka

Ludność

Języki

Edukacja

Kultura

Wszystko, co należy wiedzieć o Wielkim Księstwie Luksemburga

Spis treści

W skrócie	2
Geografia	4
Historia	6
Ustrój polityczny	10
Symbole narodowe	12
Gospodarka	14
Ludność	18
Języki	20
Edukacja	24
Kultura	26

Oficjalna nazwa

Wielkie Księstwo Luksemburga

Stolica

Luksemburg

Święto państwowe

23 czerwca

Waluta

Euro

Geografia

Położenie geograficzne

49° 37' szerokości północnej i 6° 08' długości wschodniej

Powierzchnia

2 586 km², 85,4% powierzchni zajmują obszary rolne i leśne (stan na 2013 rok)

Kraje sąsiadujące

Belgia, Niemcy, Francja

Klimat

W Luksemburgu panuje klimat umiarkowany. Średnia temperatura roczna waha się między -2,6 °C (średnia wartość minimalna) a 21,6 °C (średnia wartość maksymalna) (1981-2010).

Terytorium

Podział administracyjny

- 12 kantonów (Capellen, Clervaux, Diekirch, Echternach, Esch-sur-Alzette, Grevenmacher, Luksemburg, Mersch, Redange-sur-Attert, Remich, Vianden, Wiltz)
- 105 gmin
- 4 okręgi wyborcze (południowy, centralny, północny, wschodni)

Podział sądowniczy

- 2 okręgi sądowe (Luksemburg, Diekirch) obejmujące 3 sądy pokoju (Luksemburg, Esch-sur-Alzette, Diekirch)

Ludność

Liczba ludności ogółem

549 700 mieszkańców, w tym 248 900 cudzoziemców stanowiących 45,3% ogólnej liczby ludności (styczeń 2014 roku)

Miasta o największej liczbie mieszkańców

Luksemburg (107 200 mieszkańców)
Esch-sur-Alzette (32 600 mieszkańców)
Differdange (23 600 mieszkańców)
(styczeń 2014 roku)

Języki

Język narodowy

Luksemburski (*Lëtzebuergesch*)

Języki administracyjne

Francuski, niemiecki, luksemburski

Ustrój polityczny

Forma rządów

Demokracja parlamentarna w ramach monarchii konstytucyjnej

Głowa państwa

JKW Wielki Książę Henri
(wstąpił na tron 7 października 2000 roku)

PRZYDATNE ADRESY

Institut national de la statistique et des études économiques (Statec) (Państwowy Instytut Statystyki i Badań Ekonomicznych)

Centre administratif Pierre Werner
13, rue Erasme
L-1468 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-84219
info@statistiques.public.lu
www.statistiques.lu

Service information et presse du gouvernement

(Biuro Informacji i Prasy Rządu)
33, boulevard F.D. Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-82181
info@sip.etat.lu
www.gouvernement.lu
www.luxembourg.lu

Office national du tourisme (Krajowe Biuro Turystyki)

B.P. 1001
L-1010 Luxembourg
Tel.: (+352) 42 82 82 10
info@visitluxembourg.com
www.visitluxembourg.com

Referencyjne witryny internetowe

www.luxembourg.lu
www.promoteluxembourg.com
www.etat.lu

Wielkie Księstwo Luksemburga leży w sercu Europy Zachodniej, między Belgią, Niemcami a Francją. Tworzą je dwa regiony przyrodnicze: Oesling na północy i Gutland obejmujący dolinę Mozeli na wschodzie oraz zagłębienie górnicze na południu.

Łączna powierzchnia kraju wynosi 2 586 km², w tym Oesling zajmuje 828 km², a Gutland – 1758 km².

Stolica

Miasto Luksemburg leży na wysokości 300 m nad poziomem morza. Stolica zaskakuje kontrastem między nowoczesną zabudową dzielnic osadzonych na stromym skalistym płaskowyżu a trzema położonymi w dole dzielnicami: Grund, Clausen i Pfaffenthal.

Od lat 60-tych w północno-wschodniej części miasta, na wzgórzu Kirchberg, znajduje się dzielnica europejska z instytucjami europejskimi.

Regiony

Różnorodność krajobrazu jest jedną z największych atrakcji Luksemburga, który dzieli się na dwa główne regiony, Oesling i Gutland.

- **Oesling**, na północy, należy do masywu Ardenów i graniczy z niemieckim regionem Eifel. Ten leśny region pokrywa jedną trzecią terytorium (32%) i przyciąga licznych turystów. Tu znajduje się największe wzniesienie Luksemburga o wysokości 560 m (Wilwerdange). Są także rzeki i jeziora oraz położone na terenach górskich wsie. Lasy dębowe i sosnowe pokrywają strome zbocza. Panuje tu surowszy klimat. Największymi miastami regionu są Wiltz, Clervaux i Vianden.
- Na płaskowyżu Troisvierges, w północnej części regionu Oesling, dominują tereny rolne, natomiast jest tu niewiele lasów. To najzimniejszy obszar Luksemburga. Odnawia się tu także najwięcej opadów.
- Poprzecinane rzekami pogórze Ardenów, poniżej dorzecza Wiltz, jest najbardziej typową częścią

regionu Oesling, gdzie krajobrazy kontrastują formą i barwami z lasami płaskowyży.

Dzięki zróżnicowanym i żyznym glebom, obszar stykający się między regionami Oesling i Gutland jest jednym z najważniejszych terenów rolnych w kraju.

- **Gutland** („dobry kraj”), w południowej i środkowej części kraju, wraz ze stolicą obejmuje resztę terytorium (68%). Znajdziemy tu głównie wsie i lasy. Tworzą go następujące tereny:
- Płaskowyż Piaskowców Luksemburga jest dominującą częścią regionu Gutland. Znajdują się tu najpiękniejsze zespoły leśne Luksemburga.
- Depresje marglowe stanowią najbardziej rozległy i najbardziej typowy krajobraz regionu Gutland. Rozciągają się u stóp zboczy Dogger, ukształtowanych w środkowym okresie Jurze i Piaskowców Luksemburga. Tworzą je rozległe doliny. Na ponad dwóch trzecich powierzchni dominuje działalność rolnicza.
- Dolina Mozeli jest najokazalszą doliną luksemburską, zarówno ze względu na wielkość, jak i różnorodność krajobrazu. To jedna z największych atrakcji turystycznych kraju, głównie dzięki uprawom winorośli.

Region Mozeli: rzeka i winnice
© ONT

- Region Mullerthal – Mała Szwajcaria Luksemburga, leży w północnej części doliny Mozeli, przy granicy niemieckiej, a jego głównym miastem jest Echternach, jedno z najstarszych miast Luksemburga.
- Terres rouges (Czerwone Ziemie) znajdują się w południowej części depresji marglowych. Krajobraz został tam ukształtowany przez przemysł, gdyż z czerwonej ziemi wydobywano rudę żelaza – stąd w języku luksemburskim region ten nosi nazwę Minett (od wyrazu *minette* oznaczającego w Lotaryngii rudę żelaza). Główne miasta regionu to Esch-sur-Alzette, drugie co do wielkości miasto Wielkiego Księstwa, Differdange i Dudelange.
- Dolina Siedmiu Zamków gromadzi na obszarze 24 km zamki w Mersch, Schoenfels, Hollenfels, dwa zamki w Ansembourg, zamek w Septfontaines i zamek w Koerich. Wpisują się one w krajobraz łąk i starych osad, a teren doskonale nadaje się na spacer.

Klimat

Klimat Luksemburga nie jest wyraźnie określony: oscyluje między klimatem oceanicznym strefy atlantyckiej (niewielkie wahania sezonowe, łagodne i deszczowe zimy) a kontynentalnym klimatem równinnym Europy Wschodniej (znaczne wahania sezonowe, ostre zimy i deszczowe lata).

Wpływ oceaniczny przynosi opady w każdej porze roku, a wpływ kontynentalny odpowiada za dotkliwie zimno i suchą zimę. Od maja do połowy października klimat jest umiarkowany. Czerwiec, lipiec i sierpień są najcieplejszymi miesiącami, a lipiec i sierpień są często najbardziej słoneczne. We wrześniu i październiku w Luksemburgu często występuje właściwe dla niego „babie lato”.

Średnia temperatura roczna wynosi 9,4 °C. Waha się między -2,6 °C (średnia wartość minimalna) a 21,6 °C (średnia wartość maksymalna) (1981-2010).

Jezioro Haute-Sûre
© Christof Weber/SIP

Występują niewielkie wahania temperatury między północną a południową częścią kraju; wynikają one z różnicy wysokości i wynoszą około 2 °C.

Sieć rzeczna

Cztery największe rzeki Wielkiego Księstwa to Mozela, Sûre, Our i Alzette. Pozostałe rzeki to Mess, Mamer, Eisch, Attert i Wark na zachodzie; Wiltz, Clerve i Bles na północy; Ern z blanche, Ern z noire, Syr i Gander na wschodzie. Petrusse jest niewielką rzeką, która przepływa przez miasto Luksemburg, zanim wpadnie do Alzette.

Oprócz rzeki Chiers, która opuszcza południowo-zachodnią część kraju, docierając do dorzecza Mozy, rzeki Luksemburga, za pośrednictwem Mozeli, należą do dorzecza Renu.

Podział administracyjny

Terytorium kraju jest podzielone na 12 kantonów, 105 gmin i 4 okręgi wyborcze.

PRZYDATNE ADRESY

Office national du tourisme
(Krajowe Biuro Turystyki)

B.P. 1001

L-1010 Luxembourg

Tel.: (+352) 42 82 82 10

info@visitluxembourg.com

www.visitluxembourg.com

Referencyjna witryna internetowa

www.geoportail.lu

Początki Luksemburga

Nazwa Luksemburg (Lucilinburhuc) pojawiła się po raz pierwszy około 963 roku w akcie wymiany ziem, na mocy którego hrabia Zygryd nabył od opactwa w Saint-Maximin w Trewirze niewielką warownię na skale wznoszącej się nad doliną Alzette, nazywanej cyplem Bock. Forteca stała się dla hrabiów luksemburskich przyczółkiem, który umożliwił przyłączenie kolejnych ziem w XI, XII i XIII wieku. Pod koniec XIII wieku hrabstwo Luksemburga zajmowało rozległy obszar rozciągający się między Mozą a Mozlą.

Od rodu Luksemburgów do dynastii Habsburgów

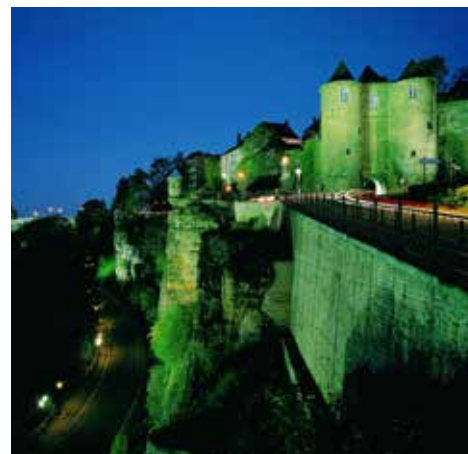
Na początku XIV wieku ród Luksemburgów sięgnął po tron cesarski i odgrywał znaczącą rolę na scenie europejskiej. W 1308 roku księżęta elektorzy wybrali hrabię Henryka VIII na króla niemieckiego, a legat papieski koronował go na Cesarza Świętego Cesarstwa Rzymskiego w Rzymie w 1312 roku. Jego syn Jan zwany Ślepym został królem Czech. Trzej inni przedstawiciele dynastii Luksemburgów: Karol IV (1346-1378), Wacław (1376-1400) i Zygmunt (1410-1437) zasiadali na tronie królewskim, a nawet cesarskim. W 1354 roku Karol IV uczynił Hrabstwo Luksemburga księstwem.

Po śmierci cesarza Zygmunta w 1437 roku wygasła linia męska Luksemburgów. W 1443 roku książę burgundzki, Filip Dobry zdobył miasto Luksemburg. Księstwo Luksemburga stało się wówczas prowincją holenderską. Przez następne cztery wieki jego polityczny los był związany z tym obszarem. Księstwo należało kolejno do Burgundów (XV wiek), Habsburgów hiszpańskich (XVI i XVII wiek) i Habsburgów austriackich (XVIII wiek) z krótkim okresem dominacji francuskiej od 1684 do 1697 roku. Na arenie europejskiej Luksemburg zajmował ważną pozycję strategiczną. Miasto Luksemburg stopniowo przekształcało się w potężną fortecę zwaną „Gibraltarem Północy”, o którą spierały się potęgi europejskie. W 1795

roku francuskie wojska rewolucyjne zdobyły twierdzę. Kraj został przyłączony do Francji i stał się „département des Forêts” (departamentem Lasów).

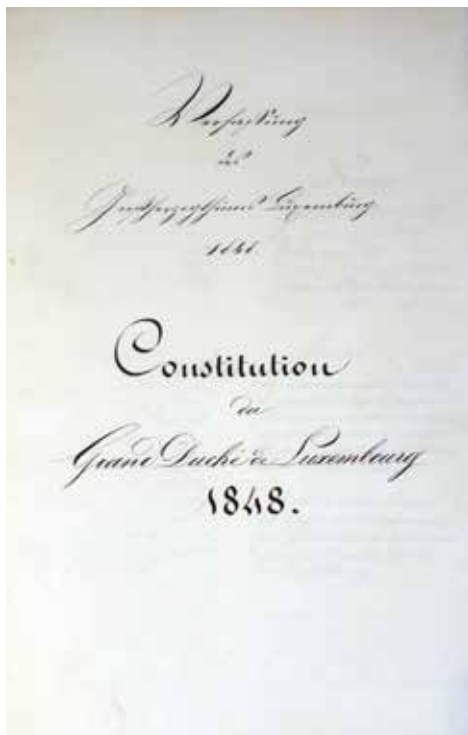
W kierunku niezależnego państwa

W 1815 roku upadek cesarstwa napoleońskiego miał również wpływ na status Luksemburga. Wielkie mocarstwa europejskie zgromadzone w tym samym roku na kongresie wiedeńskim postanowiły utworzyć Wielkie Królestwo Niderlandów jako przeciwwagę dla ewentualnych ambicji Francji. Podniesiony do rangi wielkiego księstwa Luksemburg teoretycznie posiadał autonomię, lecz był związany unią personalną z Królestwem Niderlandów. Wilhelm I z dynastii Orange-Nassau był jednocześnie królem Niderlandów i wielkim księciem Luksemburga. Równocześnie po włączeniu do Związku Niemieckiego w fortecę stacjonował garnizon pruski.

Dawne fortyfikacje stolicy
© Christof Weber/SIP

© SIP

Kiedy w 1830 roku wybuchła rewolucja belgijska, część ludności luksemburskiej walczyła wraz z belgijskimi powstańcami, wyrażając w ten sposób swój sprzeciw wobec polityki Wilhelma I. Wielkie mocarstwa postanowiły wówczas oddzielić Belgów od Holendrów, tworząc w 1831 roku Królestwo Belgii. Jednakże w przypadku Luksemburga rozwiązanie opóźniało się. Wobec braku porozumienia między parlamentem belgijskim a Wilhelmem I miasto-twierdza pozostało pod wpływami niderlandzkimi, podczas gdy resztą kraju zarządzał tymczasowy rząd belgijski.

Wreszcie na mocy traktatu londyńskiego z 19 kwietnia 1839 roku przeprowadzono podział Wielkiego Księstwa Luksemburga na dwa kraje. Datę tę uważa się za punkt wyjścia do utworzenia niezależnego państwa luksemburskiego. Część frankofońska dawnego księstwa została przyłączona do Belgii. W ten sposób wyznaczone zostały granice Wielkiego Księstwa, które od tego czasu nie uległy zmianie. Brak połączenia terytorialnego z Niderlandami zmusił wówczas króla i wielkiego księcia do ustanowienia w Luksemburgu oddzielnej administracji. Karta konstytucyjna z 1841 roku i trzy kolejne konstytucje z 1848, 1856 i 1868 roku nadały młodemu państwu podstawy instytucjonalne i zagwarantowały obywatelom prawa i podstawowe wolności. Obecny system polityczny to demokracja parlamentarna w formie monarchii konstytucyjnej. Od tego momentu zaczęło kształtować się poczucie przynależności narodowej. Świadczą o tym pojawienie się pieśni patriotycznych i powstawanie literatury w języku luksemburskim.

Od 1839 roku do I wojny światowej

Po traktacie londyńskim z 1839 roku Wielkie Księstwo Luksemburga pozostało pod rządami Niemiec, związane z konfederacją germańską i Niderlandami więzami dynastycznymi (Orange-Nassau).

Jako kraj rolniczy o silnej tendencji emigracyjnej Luksemburg nie był samowystarczalny. Wilhelm II, syn Wilhelma I, związał go zatem w 1842 roku unią celną – Zollverein – z Niemcami. Druga połowa XIX wieku to czas rozkwitu gospodarczego kraju, który zbiegł się z odkryciem złoża wydobywczych i budową kolei do transportu węgla. Pod koniec XIX wieku potrzeba siły roboczej spowodowała silny napływ imigrantów.

Traktat londyński z 1867 roku skonsolidował międzynarodowy status Wielkiego Księstwa. Luksemburg stał się państwem trwale neutralnym i nieuzbrojonym, objętym gwarancjami mocarstw

sygnatariuszy. Garnizon pruski opuścił twierdzę, która została rozebrana.

Dopiero w 1890 roku, wraz ze śmiercią Wilhelma III, wygasła unia personalna między Luksemburgiem a Niderlandami: zmarł ostatni męski potomek dynastii Orange-Nassau, a korona księżęca przypadła rodowi Nassau-Weilburg, jedynej linii dynastii Nassau mającej męskiego potomka, co dało początek pierwszej własnej dynastii luksemburskiej, której pierwszym przedstawicielem był Wielki Książę Adolf.

Gwarancje udzielone na mocy traktatu londyńskiego nie przeszkodziły oddziałom niemieckim w inwazji na Luksemburg w 1914 roku. Okupacja ograniczała się do sfery wojskowej. Władze luksemburskie protestowały przeciwko inwazji niemieckiej, zachowując jednak ścisłą neutralność wobec walczących. Wielka Księżna Maria-Adelajda i rząd pozostały na miejscu, co miało swoje konsekwencje polityczne po zakończeniu I wojny światowej.

Dzielnica Grund
© Christof Weber/SIP

Międzywojnie

Po wycofaniu się wojsk niemieckich w 1918 roku przedstawiciele lewicy zarzucali Marii Adelajdzie układanie się z okupantem i domagali się upadku dynastii. W styczniu 1919 roku władczyni abdykowała na rzecz swojej siostry Charlotty.

We wrześniu 1919 roku rząd luksemburski podjął decyzję o przeprowadzeniu podwójnego referendum w sprawie ustroju państwa (monarchia czy republika), jak i kierunku gospodarczego, który ma obrać państwo po wypowiedzeniu Zollverein. Ludność, uczestnicząca po raz pierwszy w głosowaniu powszechnym, poparła monarchię i opowiedziała się za unią gospodarczą z Francją. Ponieważ ta ostatnia wycofała się, rząd luksemburski zawarł w 1921 roku unię gospodarczą z Belgią – Belgijsko-Luksemburską Unię Gospodarczą. Luksemburg przyjął franka belgijskiego jako walutę Unii, zachowując jednocześnie franka luksemburskiego, którego emisja została ograniczona.

Po dekonjunkturze gospodarczej bezpośrednio po wojnie nastąpił okres dobrobytu. Od 1929 roku

Wielka Księżna Charlotte w 1944 roku
© Archives Cour grand-ducale

Luksemburg ucierpiał jednak również z powodu światowego kryzysu gospodarczego.

W latach 30-tych Luksemburg skonsolidował swoją pozycję na arenie międzynarodowej, aktywnie uczestnicząc w pracach Ligi Narodów w Genewie, a jednocześnie utrzymując swoją neutralność.

II wojna światowa

W dniu 10 maja 1940 roku oddziały niemieckie ponownie zajęły Luksemburg. Wielka Księżna Charlotte i rząd luksemburski znaleźli się na uchodźstwie, angażując się po stronie aliantów.

Okupacja niemiecka oznaczała koniec niezależności luksemburskiej. Powołanie niemieckiej administracji cywilnej wskazuje na wolę zniszczenia przez nazistów struktur państwa luksemburskiego i germanizacji ludności. Intensywne działania propagandowe były próbą przekonania Luksemburczyków do przystąpienia do Rzeszy. Od 1942 roku młodzi Luksemburczycy byli siłą wcielani do Wehrmachtu. Większość ludności wykazywała jednak silną jedność narodową. Podobnie jak na innych okupowanych terenach powstają ruchy oporu. Okupant odpowiada na nie zastraszaniem i deportacjami. Podczas II wojny światowej straty w ludziach wyniosły 2% ogółu ludności Luksemburga.

Po wyzwoleniu kraju przez oddziały alianckie w 1944 roku przeprowadzono modernizację i odbudowę infrastruktury w ramach planu Marshalla.

Gëlle Fra, symbol wolności i oporu narodu luksemburskiego
© SIP

Otwarcie na świat

Druga wojna światowa zmieniła kierunek polityki zagranicznej Luksemburga. W wyniku zaangażowania po stronie aliantów kraj odszedł od zasady neutralności i uczestniczył w tworzeniu wszystkich powojennych instytucji wzajemnej współpracy. Wielkie Księstwo jest członkiem założycielskim Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), Beneluksu, Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (OECE), paktu brukselskiego, Rady Europy i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego (NATO).

Luksemburg aktywnie uczestniczył również w tworzeniu struktur europejskich. W 1951 roku stał się członkiem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS), a w 1957 roku – Europejskiej Wspólnoty

Gospodarczej (EWG). EWWiS zapoczątkowała nowy okres wzrostu, a przystąpienie do EWG stanowiło punkt wyjścia dla ekspansji gospodarczej. Miasto Luksemburg będące pierwszą siedzibą EWWiS, z biegiem lat – obok Strasburga i Brukseli – stało się gospodarzem ważnych instytucji wspólnotowych.

W zaraniu XXI wieku

Obecnie Luksemburg jest dobrze reprezentowany na arenie europejskiej i międzynarodowej. Jako państwo członkowskie Unii Europejskiej i członek strefy euro odgrywa aktywną rolę w integracji europejskiej. Jego zobowiązania międzynarodowe znajdują odzwierciedlenie między innymi na płaszczyźnie pomocy publicznej na rzecz rozwoju, która osiąga 1% dochodu narodowego brutto (DNB), co plasuje Wielkie Księstwo wśród pięciu krajów przeznaczających ponad 0,7% DNB na współpracę na rzecz rozwoju.

Luksemburg jest uznawany za model otwartości na świat zewnętrzny i mikrokosmos Europy ze względu na fakt, że 45,3% ludności to obcokrajowcy. Zajmując niewielki obszar, Luksemburg potrafił zachować swój wizerunek spokojnego kraju „w wymiarze ludzkim”.

Dzielnica Kirchberg
© Christof Weber/SIP

PRZYDATNE ADRESY

Archives nationales de Luxembourg
(Luksemburskie Archiwa Narodowe)
Plateau du Saint-Esprit
L-1475 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-86660
archives.nationales@an.etat.lu
www.anlux.lu

Bibliothèque nationale de Luxembourg
(Luksemburska Biblioteka Narodowa)
37, boulevard F.D. Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 22 97 55-1
info@bnl.etat.lu
www.bnl.lu

Musée national d'histoire et d'art
(Narodowe Muzeum Historii i Sztuki)
Marché-aux-Poissons
L-2345 Luxembourg
Tel.: (+352) 47 93 30-1
musee@mnha.etat.lu
www.mnha.lu

Musée Dräi Eechelen
(Muzeum Dräi Eechelen)
5, Park Dräi Eechelen
L-1499 Luxembourg
Tel.: (+352) 26 43 35
info@m3e.public.lu
www.m3e.lu

Musée d'histoire de la Ville de Luxembourg
(Muzeum Historyczne Miasta Luksemburga)
14, rue du Saint-Esprit
L-1475 Luxembourg
Tel.: (+352) 47 96-4500
mhvl@2musees.vdl.lu
www.mhvl.lu

Centre virtuel de la connaissance sur l'Europe
(Wirtualne Centrum Wiedzy o Europie)
Château de Sanem
L-4992 Sanem
Tel.: (+352) 59 59 20-1
info@cvce.eu
www.cvce.eu

Wielkie Księstwo Luksemburga, suwerenne i niezależne państwo od czasu traktatu londyńskiego z 19 kwietnia 1839 roku, jest demokracją parlamentarną w ramach dziedzicznej monarchii konstytucyjnej, której władcy wywodzą się z rodu Nassau.

W Luksemburgu, jak w każdej demokracji parlamentarnej, podział władzy jest elastyczny: istnieją liczne powiązania między władzą ustawodawczą a władzą wykonawczą. Jedynie władza sądownicza jest całkowicie niezależna.

Władza ustawodawcza

W procedurze ustawodawczej uczestniczą Izba Deputowanych, rząd i Rada Stanu.

Izba Deputowanych (parlament), składająca się z 60 członków wybieranych na pięcioletnią kadencję w wyborach powszechnych, posiada wyłączną władzę ustawodawczą. Jej główną funkcją jest poddawanie pod głosowanie projektów i propozycji ustaw. Deputowani posiadają prawo inicjatywy parlamentarnej, które oznacza możliwość składania propozycji ustaw.

Prawo inicjatywy ustawodawczej posiada również Wielki Książę, lecz faktycznie korzysta z niego **rząd**. Na podstawie tego prawa, zwanego również inicjatywą rządową, rząd może przedstawiać projekty ustaw Izbie Deputowanych, w której zazwyczaj posiada większość – tak jest obecnie. Ustawy poddawane pod głosowanie przez Izbę Deputowanych są ogłaszane i publikowane przez Wielkiego Księcia. Po opublikowaniu w zbiorze ustaw zwanym *Mémorial* tekst ustawy staje się wiążący.

Rada Stanu jest organem doradczym władzy wykonawczej składającym się z 21 doradców mianowanych i dymisjonowanych przez Wielkiego Księcia.

Jeżeli chodzi o ustawy, Rada Stanu ma obowiązek wydawać opinie o wszystkich projektach i propozycjach ustaw przedstawionych Izbie

Parlament
© Chambre des députés

Deputowanych jeszcze przed głosowaniem deputowanych. Izba poddaje ustawy pod głosowanie dwukrotnie, drugie głosowanie przeprowadza się trzy miesiące po pierwszym. Drugie głosowanie nie odbywa się, jeżeli Izba Deputowanych w porozumieniu z Radą Stanu podejmie taką decyzję, co stało się zwyczajową praktyką.

Jeżeli chodzi o rozporządzenia, Rada Stanu opiniuje każdy projekt rozporządzenia Wielkiego Księcia, z wyjątkiem sytuacji nadzwyczajnych podlegających ocenie Wielkiego Księcia.

Rada Stanu wydaje ponadto opinie na temat wszystkich poprawek wprowadzanych do projektów i propozycji ustaw, a także do projektów rozporządzeń Wielkiego Księcia.

Wydając opinię Rada Stanu ma obowiązek poddawać teksty ustaw kontroli zgodności z normami prawnymi tekstów zasadniczych, którymi są Konstytucja, konwencje i traktaty międzynarodowe, a także ogólne zasady prawa.

Władza wykonawcza

Władzę wykonawczą sprawują **Wielki Książę** i **członkowie rządu**, którzy wspierają go w wykonywaniu uprawnień konstytucyjnych.

Wielki Książę jest głową państwa. Jego osoba jest nienaruszalna, co oznacza, że nie można pociągać go do odpowiedzialności: Wielki Książę nie może być postawiony w stan oskarżenia ani ścigany. Brak odpowiedzialności Wielkiego Księcia skutkuje odpowiedzialnością ministerialną. Aby akt Wielkiego Księcia stał się skuteczny, musi zostać podpisany przez członka rządu, który ponosi za niego całkowitą odpowiedzialność. Odpowiedzialność ta ma charakter ogólny, jeżeli chodzi o akty mające bezpośredni lub pośredni związek z funkcjami ministerialnymi. Może ona mieć również charakter prawny, tj. karny lub cywilny, albo polityczny. Zgodnie z zasadą każdy akt noszący podpis Wielkiego Księcia musi zostać wcześniej poddany pod obrady Rady rządu.

Formalnie Konstytucja nadaje Wielkiemu Księciu prawo swobodnego powoływania rządu, to znaczy tworzenia ministerstw, podziału departamentów ministerialnych i mianowania ministrów. W praktyce Wielki Książę dokonuje

JKW Wielki Książę wraz z synem, dziedzicznym wielkim księciem, podczas święta narodowego

© SIP/Jean-Christophe Verhaegen

wyboru *informateur* (osoby wyznaczonej do prowadzenia wstępnych rozmów) lub *formateur* (osoby tworzącej rząd) na podstawie wyników wyborów parlamentarnych, które odbywają się co pięć lat. *Formateur* zostaje zazwyczaj premierem i przedstawia członków rządu Wielkiemu Księciu, który przeprowadza ich mianowanie i zaprzysiężenie. Liczba departamentów ministerialnych częstokroć przekracza liczbę członków rządu sprawujących pieczę nad nimi: jeden minister często posiada zatem kilka tek.

Mianowany rząd przedstawia program polityczny Izbie Deputowanych, która, przyjmując go, udziela rządowi wotum zaufania. Rząd posiada w ten sposób większość parlamentarną, na której może się oprzeć.

Cały rząd oraz poszczególni ministrowie odpowiadają za swoje działania politycznie przed Izbą Deputowanych. Sankcja w ramach odpowiedzialności politycznej jest tożsama z koniecznością złożenia teki, w przypadku gdy Izba wycofa swoje zaufanie (wotum nieufności). Zgodnie ze zwyczajem ministrowie składają dymisję po pierwszym nieprzychylnym głosowaniu Izby Deputowanych. Na mocy Konstytucji Wielki Książę ma prawo odwołać każdego członka rządu w dowolnym momencie, lecz w praktyce dymisję ministra lub całego rządu składa Wielkiemu Księciu premier.

Władza sądownicza

Na mocy Konstytucji trybunały i sądy sprawują władzę ustawodawczą, a w pełnieniu swoich funkcji są niezależne.

Oprócz Trybunału Konstytucyjnego istnieją dwa systemy sądownictwa: sądownictwo powszechne (Sąd Najwyższy, sądy okręgowe, sądy pokoju) oraz sądownictwo administracyjne (Trybunał Administracyjny, Sąd Administracyjny).

PRZYDATNE ADRESY

Chambre des députés (Izba Deputowanych)

23, rue du Marché-aux-Herbes
L-1728 Luxembourg
Tel.: (+352) 46 69 66-1
chd@chd.lu
www.chd.lu

Conseil d'État (Rada Stanu)

5, rue Sigefroi
L-2536 Luxembourg
Tel.: (+352) 47 30 71
info@conseil-etat.public.lu
www.conseil-etat.public.lu

Palais grand-ducal (Pałac Wielkoksiążęcy)

17, rue du Marché-aux-Herbes
L-1728 Luxembourg
Tel.: (+352) 47 48 74-1
service.presse@gdl.etat.lu
www.monarchie.lu

Service information et presse du gouvernement

(Biuro Informacji i Prasy Rządu)
33, boulevard F.D. Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-82181
info@sip.etat.lu
www.gouvernement.lu
www.luxembourg.lu

Service central de législation (Centralna Służba Legislacyjna)

43, boulevard F.D. Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-82960
scl@scl.etat.lu
www.legilux.lu

Referencyjne witryny internetowe

www.etat.lu
www.justice.public.lu

Flaga narodowa

Pierwszą znaną flagę nosił Wilhelm Luksemburski w 1123 roku. Widniały na niej poprzeczne pasy, prawdopodobnie w kolorze żółtym i czerwonym.

Obecnie flagę luksemburską tworzą trzy ułożone poziomo pasy w kolorze czerwonym, białym i niebieskim. Flagi Luksemburga i Holandii są bardzo podobne z tą różnicą, że pas we fladze niderlandzkiej ma kolor ultramaryny.

Większość współczesnych flag trój kolorowych wywodzi się w mniejszym lub większym stopniu z trój kolorowej flagi I-ej Republiki Francuskiej. Nawet kolory bardzo starej flagi holenderskiej oficjalnie ustalono na czerwony, biały i niebieski dopiero w 1795 roku, pod wpływem francuskim, w czasach Republiki Batawskiej.

Flaga luksemburska, a także godło państwowe są chronione ustawą z 23 czerwca 1972 roku w sprawie emblematów państwowych. Czerwień na fladze odpowiada barwie Pantone 032 C, niebieski - barwie Pantone 299 C (rozporządzenie Wielkiego Księcia z 27 lipca 1993 roku).

© Christof Weber/SIP

Hymn narodowy

Hymn narodowy składa się z pierwszej i ostatniej strofy pieśni *Ons Heemecht* (Nasza ojczyzna) z 1859 roku napisanej przez poetę Michela Lentza, do której muzykę napisał Jean-Antoine Zinnen. Po raz pierwszy odegrano go publicznie podczas wielkiej uroczystości w Ettelbruck w 1864 roku.

Luksemburski hymn narodowy jest entuzjastycznym wezwaniem do pokoju. Wyraża całą radość narodu, który uzyskał niepodległość w 1839 roku w pokoju i dobrobycie.

Hymn rodowy Wielkiego Księcia

Inspirowany dźwiękiem trąbki lub fanfary kawaleryjskiej, którego zapis sprzed XVI wieku nie jest znany, hymn *Wilhelmus* intonuje się, kiedy rodzina Wielkiego Księcia pojawia się na oficjalnej uroczystości, i w czasie, gdy ją opuszcza.

Święto narodowe

Od końca XVIII wieku istnieje zwyczaj świętowania rocznicy narodzin władcy. Podczas długiego panowania Wielkiej Księżnej Charlotty (1919-1964) święto to przypadało w środku zimy, 23 stycznia, w dniu urodzin władczyni.

Na mocy zarządzenia książęcego z 23 grudnia 1961 roku data publicznego świętowania urodzin władcy, a zatem też święta narodowego, została wyznaczona na 23 czerwca każdego roku, przede wszystkim ze względów meteorologicznych. Obchody uroczystości rozpoczynają się poprzedniego dnia wieczorem.

Termin „święto narodowe” nie figuruje w tekstach prawnych. Zostało ono opisane jako „dzień publicznych obchodów urodzin Wielkiego Księcia”.

Godło

Początki godła luksemburskiego sięgają średniowiecza. Godło zostało ustanowione około 1235 roku przez hrabiego Henryka V Luksemburskiego. Od 1123 roku hrabia Wilhelm Luksemburski nakładał wstęgę z poprzecznymi pasami na pieczęć konną. Większość potomków pierwszego rodu luksemburskiego preferowała tarczę w poprzeczne pasy, podczas gdy potomkowie rodu Namur woleli lwa.

Godło Wielkiego Księstwa Luksemburga występuje w trzech wersjach: małej, średniej i wielkiej. Składa się przede wszystkim z tarczy z dziesięcioma pasami w kolorze srebrnym i błękitnym oraz wspiętego lwa z koroną, językiem i orężem w kolorze złotym, z rozwidlającym się i skrzyżowanym ogonem.

Godło jest chronione ustawą z 23 czerwca 1972 roku w sprawie emblematów narodowych, która została zmieniona i uzupełniona ustawą z 27 lipca 1993 roku.

Godło na Pałacu Wielkksiążęcym
© Christof Weber/SIP

PRZYDATNE ADRESY

**Archives nationales de Luxembourg
(Luksemburskie Archiwa Narodowe)**
Plateau du Saint-Esprit
L-1475 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-86660
archives.nationales@an.etat.lu
www.anlux.lu

**Commission héraldique de l'État
(Komisja Heraldyczna Państwa)**
4, rue de la Congrégation
L-1352 Luxembourg

Luksemburg zawdzięcza swój dobrobyt odkryciu rudy żelaza w południowej części kraju w latach 1840. Odkryciu temu, które zapoczątkowało przejście od państwa rolniczego do państwa przemysłowego, zawdzięcza swoją nazwę cały region *Minett* (od wyrazu *minette* oznaczającego we francuskiej Lotaryngii rudę żelaza).

Przemysł

Początki luksemburskiego przemysłu sięgają połowy XIX w. Główną dziedziną działalności było wówczas hutnictwo, które znacząco rozwinęło się po 1950 roku. W tamtym okresie Luksemburg przyciągnął pierwsze przedsiębiorstwa amerykańskie, takie jak Goodyear (produkcja opon), DuPont de Nemours (produkcja poliestru) czy Monsanto (produkcja włókien nylonowych), przy jednoczesnym rozwoju sektora finansowego.

W latach 70-tych kryzys w branży hutniczej oraz naftowej znacząco wpłynął na przemysł hutniczy, który był nadal głównym filarem luksemburskiej gospodarki.

Przejawem dywersyfikacji przemysłu w latach 80-tych było utworzenie Société nationale de crédit et d'investissement (Krajowego Przedsiębiorstwa Kredytowo-Inwestycyjnego) – instytucji bankowej prawa publicznego specjalizującej się w finansowaniu luksemburskich przedsiębiorstw – oraz stref przemysłowych i około setki nowych przedsiębiorstw. W konsekwencji zmniejszył się udział hutnictwa w produkcji krajowym brutto (PKB) Luksemburga, a zwiększyła część uzyskiwana przez pozostałe branże.

W 2002 roku, przedsiębiorstwo ARBED (Aciéries réunies de Burbach, Eich, Dudelange – Połączone huty w Burbach, Eich, Dudelange) połączyło się z dwoma innymi grupami metalurgicznymi, Usinor i Aceralia, tworząc Arcelor, lidera światowej produkcji stali. Fuzja Arcelora z Mittal Steel w 2006 roku dała początek grupie ArcelorMittal, która jest światowym liderem produkcji stali.

Od 2004 roku rząd zaczął wdrażać nową politykę dywersyfikacji gospodarczej opartej na wielosektorowej specjalizacji: technologie informacyjno-komunikacyjne, logistyka, nauki przyrodnicze i technologie służby zdrowia, technologie ekologiczne itp.

© ArcelorMittal

Centrum finansowe

Chociaż specjalnością rynku finansowego w latach 60-tych i 70-tych od początku była działalność związana z rynkiem europejskim, skupił się on następnie na bankowości prywatnej, a począwszy od lat 80-tych na domicylacji i zarządzaniu funduszami inwestycyjnymi. Jego sukces opiera się przede wszystkim na dużej stabilności politycznej i społecznej oraz na nowoczesnych ramach prawnych i regulacyjnych, nieustannie dostosowywanych do zmian na rynkach dzięki stałym kontaktom między rządem, ustawodawcą a sektorem prywatnym.

Nowoczesne ramy prawne i regulacyjne oraz otwarcie Luksemburga na świat przyciągnęły banki, towarzystwa ubezpieczeniowe, promotorów funduszy inwestycyjnych oraz podmioty świadczące specjalistyczne usługi z całego świata. Luksemburskie centrum finansowe jest w istocie bardzo zróżnicowane. Oferuje szeroki

asortyment usług dla międzynarodowych klientów prywatnych i instytucjonalnych. Ponadto dysponuje ono wyjątkową wiedzą fachową w dziedzinie transgranicznych produktów i usług finansowych świadczonych przez wielokulturowe i wielojęzyczne zespoły specjalistów.

Kontrolowany przez kompetentne i proaktywne organy nadzorcze rynek finansowy wypracował potężną kulturę ochrony inwestycji i stosuje surowe zasady w dziedzinie walki z praniem brudnych pieniędzy.

Luksemburg jako centrum finansowe stanowi obecnie drugi pod względem ważności po Stanach Zjednoczonych ośrodek funduszy inwestycyjnych na świecie, najważniejsze centrum transgranicznego obrotu ubezpieczeniami na życie w Unii Europejskiej oraz największy ośrodek bankowości prywatnej dla klientów międzynarodowych w strefie euro. Oprócz tego w Luksemburgu skupionych jest najwięcej funduszy pochodzenia islamskiego w Europie. Jest też głównym europejskim ośrodkiem działalności gospodarczej w różnych dziedzinach prowadzonej w walucie chińskiej.

© Getty Images/iStockphoto/Thinkstock

Gospodarka cyfrowa, media, technologie kosmiczne i produkcja audiowizualna

Luksemburg zawsze odgrywał pionierską rolę w europejskim sektorze medialnym. W Luksemburgu narodziły się i nadal rozwijają swoją działalność dwa giganty mediów i komunikacji: RTL Group, pierwszy europejski nadawca telewizyjny i radiowy, oraz SES, dzięki infrastrukturze liczącej ponad 50 satelitów pierwszy światowy dostawca usług komunikacyjnych i nadawca telewizyjny.

Wokół tych dwóch filarów powstały stopniowo liczne inne przedsiębiorstwa prowadzące działalność w dziedzinach powiązanych z mediami oraz technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.

Nieustające starania mające na celu ukierunkowany rozwój struktury ekonomicznej poprzez realizację innowacyjnych projektów w dziedzinie najnowocześniejszych technologii doprowadziły do ostatecznego ugruntowania pozycji Luksemburga w sektorze technologii kosmicznych, gdy w 2005 roku Wielkie Księstwo przystąpiło do Europejskiej Agencji Kosmicznej.

Podejmowane przez rząd wysiłki na rzecz dywersyfikacji sektora doprowadziły do utworzenia doskonałych połączeń z wielkimi centrami europejskimi, obecności bardzo wysokiej klasy centrów danych oraz środowiska regulacyjnego sprzyjającego gospodarce cyfrowej. Luksemburg posiada również jeden z największych wskaźników specjalistów w dziedzinie informatyki na świecie. Ponadto bezpieczeństwo informacji i sieci telekomunikacyjnych o wysokiej wydajności stanowi priorytet rządu w obszarze badań naukowych i rozwoju.

W związku z tym w Wielkim Księstwie, oprócz licznych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), obecni są również międzynarodowi gracze gospodarki cyfrowej, tacy jak Amazon.com, eBay, PayPal, iTunes lub Vodafone. Potwierdzają oni tym samym pozycję Luksemburga jako niewrażliwego centrum dla przedsiębiorstw prowadzących

Sala sterowania siecią informatyczną w firmie SES
© Toby Smith/Reportage by Getty Images

działalność w obszarze przetwarzania danych, handlu elektronicznego i komunikacji w ujęciu ogólnym.

Dziedzina produkcji audiowizualnej również odczuwa korzyści z proaktywnej polityki rządu za sprawą przyjęcia kilku programów wsparcia publicznego mających służyć jej rozwojowi.

Logistyka

Dzięki swojemu położeniu geograficznemu w sercu europejskich rynków i w niewielkiej odległości od wielkich europejskich portów towarowych, takich jak Antwerpia lub Rotterdam, Luksemburg jest idealną platformą dla działalności związanej z logistyką. Działalność ta nie ogranicza się jednak do zwykłego przewożenia towarów, ale jej celem jest świadczenie usług dodanych (pakowanie, przygotowanie, wysyłka i fakturowanie towarów).

Wielkie Księstwo jest więc bazą operacyjną dla wielu podmiotów logistycznych o zasięgu światowym, takich jak Cargolux, China Airlines, Cobelfret czy DB Schenker.

Międzynarodowy port lotniczy w Luksemburgu jest jednym z najważniejszych lotnisk w skali europejskiej pod względem transportu towarowego. Znaczenie tego sektora dodatkowo wzrosło wraz z utworzeniem w 2014 roku w pobliżu lotniska strefy wolnego handlu Freeport Luxembourg. Strefa o powierzchni 22 000 m² tworzy nowe standardy w dziedzinie ochrony i przechowywania dzieł sztuki i aktywów o wyjątkowej wartości oraz zarządzania nimi.

© MECO/Marc Schmit

Badania naukowe i innowacje

W ostatnich latach rząd przeprowadzał kolejne inwestycje w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz uruchomił szereg bezpośrednich i pośrednich instrumentów do promowania tej dziedziny.

W czerwcu 2009 roku utworzone zostały ramy prawne promowania badań naukowych, rozwoju i innowacji, aby stymulować zdolność przedsiębiorstw oraz prywatnych ośrodków badawczych do innowacji.

Rząd przeznaczył kwotę 700 milionów euro na potrzeby budowy i wyposażenia budynków Uniwersytetu Luksemburskiego oraz instytucji w dziedzinie badań i innowacji działających w ośrodku naukowym Cité des sciences (Miasto Nauki) w Esch-Belval.

W ciągu ostatnich kilku lat zainwestował znaczącą sumę rzędu 140 milionów euro w rozwój sektora technologii powiązanych ze zdrowiem w celu dywersyfikacji gospodarczej prężnie rozwijającego się sektora nowoczesnych technologii.

Rząd luksemburski, aby jeszcze bardziej skonsolidować system badań naukowych Luksemburga i poprawić jego strukturę, połączył w 2015 roku Centre de recherche public Gabriel Lippmann (Ośrodek Publicznych Badań Naukowych im. Gabriela Lippmanna) i Centre de recherche public Henri Tudor (Ośrodek Publicznych Badań Naukowych im. Heniego Tudora) w ramach Luxembourg Institute of Science and Technology (Instytutu Nauki i Technologii Luksemburga), natomiast Integrated Biobank of Luxembourg (Zintegrowany Bank Biologiczny Luksemburga) i Centre de recherche public de la Santé (Ośrodek Publicznych Badań Naukowych w Dziedzinie Zdrowia) w ramach Luxembourg Institute of Health (Instytutu Zdrowia Luksemburga). Badania naukowe i innowacje nadal mają znaczenie priorytetowe dla rządu, czego dowodem jest pula środków finansowych w wysokości 1,1 miliarda euro na okres 2014-2017 przeznaczona na umowę w sprawie powołania Uniwersytetu

Luksemburskiego i umowy dotyczące poprawy efektywności publicznych instytucji badawczych i Fonds national de la recherche (Krajowego Funduszu Badań Naukowych).

Ponadto rząd promuje rozwój technologii ekologicznych, których celem jest przeanalizowanie działalności związanej z wytwarzaniem towarów i usług w perspektywie zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Krajowe Przedsiębiorstwo Kredytowo-Inwestycyjne dysponuje wśród swoich instrumentów finansowych specjalną pożyczką mającą na celu wspieranie badań, rozwoju i innowacji.

© MECO/Luc Deflorenne

PRZYDATNE ADRESY

Ministère de l'Économie (Ministerstwo Gospodarki)

19-21, boulevard Royal
L-2449 Luxembourg
Tel.: (+352) 2478-2478
info@eco.public.lu
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

Ministère des Finances (Ministerstwo Finansów)

3, rue de la Congrégation
L-1352 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-82600
Ministere-Finances@fi.etat.lu
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

Luxembourg for Business

19-21, boulevard Royal
L-2449 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-84116
info@luxembourgforbusiness.lu
www.luxembourgforbusiness.lu

Luxembourg for Finance

12, rue Érasme
L-1468 Luxembourg
Tel.: (+352) 27 20 21-1
lff@lff.lu
www.luxembourgforfinance.com

Société nationale de crédit et d'investissement (Krajowe Przedsiębiorstwo Kredytowo-Inwestycyjne)

7, rue du Saint-Esprit
L-1475 Luxembourg
Tel.: (+352) 46 19 71-1
snci@snci.lu
www.snci.lu

Referencyjne witryny internetowe

www.innovation.public.lu
www.guichet.lu

Od początku industrializacji około 1870 roku Luksemburg odnotowywał szybki wzrost demograficzny. Jego przyczyny leżą zasadniczo w ciągłym napływie imigrantów od końca XIX wieku. W 1910 roku Luksemburg miał 260 000 mieszkańców; w styczniu 2014 roku liczba ludności Luksemburga wynosiła 549 700 osób, co oznacza, że na przestrzeni wieku wzrosła więcej niż dwukrotnie.

Wzrost ten nie był regularny i dzieli się na cztery ważne okresy: etap spadku w ciągu czterech pierwszych dziesięcioleci XX wieku, baby-boom (umiarkowany) w latach 50-tych i 60-tych, bardzo szybki spadek w latach 70-tych i powrót tendencji wzrostowej od lat 90-tych dzięki wzrostowi liczby urodzeń związanemu z napływem imigrantów.

Zróżnicowane społeczeństwo

Do I wojny światowej w kraju odnotowywano silną tendencję emigracyjną do krajów zamorskich, głównie ze względów gospodarczych. Jednak z kraju emigrantów Luksemburg stał się stopniowo krajem imigrantów w wyniku procesu industrializacji z końca XIX wieku. Po tej pierwszej fali nastąpiły inne z lat 60-tych i 70-tych, które dzięki proaktywnej polityce imigracyjnej, przyciągnęły do Luksemburga, do sektora hutnictwa i budownictwa wielu imigrantów z Włoch i Portugalii.

Obecnie prawie połowę ludności stanowią inne niż Luksemburczycy nacje: obcokrajowcy liczą 248 900 osób, tj. 45,3% ogółu ludności. Około 86% zagranicznych rezydentów pochodzi z 28 państw członkowskich Unii Europejskiej. Najliczniejsze wspólnoty to Portugalczycy (36%) i Francuzi (15%), a po nich plasują się Włosi (8%) i Belgowie (7%), jednak na terytorium Luksemburga występuje ponad 160 narodowości.

Strukturalne zmiany społeczeństwa

• Ludność i demografia

Liczba ludności luksemburskiej stale rośnie. Liczba dzieci przypadających na jedną kobietę wyniosła 1,55 w 2013 roku. Łączna liczba urodzeń wynosi 6 115, przy czym liczba ta podlega nieznacznym wahaniom od 2000 roku. Urodzenia obcokrajowców stanowią prawie 50% liczby urodzeń w Luksemburgu.

Na początku 2014 roku 29% ludności Wielkiego Księstwa to młodzież poniżej 25 roku życia, natomiast w przedziale od 25 do 64 lat mieści się 57% osób, a w przedziale 65 lat i więcej – 14%.

Luksemburg jest jednym z pięciu krajów europejskich o najwyższym wskaźniku średniego trwania życia. W 2012 roku wynosił on 84,3 roku dla kobiet i 79,5 roku dla mężczyzn. Różnica pomiędzy płciami jest stosunkowo niewielka i z czasem wciąż ulega zmniejszeniu.

• Ludność i zatrudnienie

W drugiej połowie XX wieku zatrudnienie stale rosło. W ciągu ostatnich dziesięciu lat podwoiła się liczba pracowników przygranicznych pochodzących z Francji, Belgii i Niemiec, osiągając w 2013 roku poziom blisko 160 000 osób. 71% pracowników najemnych w Luksemburgu stanowią rezydenci z obszarów przygranicznych (45%) i zagraniczni (26%).

Wskaźnik zatrudnienia kobiet, który ciągle rośnie, wyniósł w 2012 roku 64,1%.

© Digital Vision/Getty Images/Thinkstock

Obywatelstwo luksemburskie

Ustawa z 23 października 2008 roku w sprawie obywatelstwa luksemburskiego weszła w życie 1 stycznia 2009 roku. Celem reformy było dostosowanie prawa regulującego kwestie obywatelstwa do zmian społecznych.

Obywatelstwo luksemburskie otrzymuje się przez urodzenie, przysposobienie pełne lub zwykłe, albo też naturalizację. Otrzymując obywatelstwo, obywatel nabywa wszystkie prawa obywatelskie i polityczne, z których korzystają Luksemburczycy.

W kwestii naturalizacji wnioskodawca musi spełniać następujące warunki:

- mieć 18 lat w momencie składania wniosku;
- posiadać pozwolenie na pobyt w Luksemburgu od co najmniej 7 kolejnych lat w okresie bezpośrednio poprzedzającym wniosek i posiadać tu faktyczne miejsce zamieszkania w tym samym okresie;
- potwierdzić aktywną i pasywną znajomość co najmniej jednego z trzech języków administracyjnych Luksemburga (francuski, niemiecki, luksemburski) i uzyskanie pozytywnego wyniku podczas testu oceny znajomości mówionego języka luksemburskiego (z wyjątkiem odbycia

7 lat nauki w Luksemburgu lub posiadania pozwolenia na pobyt w Luksemburgu sprzed 31 grudnia 1984 roku i pozostawania w nim przynajmniej od tej daty);

- uczestniczyć w co najmniej trzech zajęciach z wychowania obywatelskiego (z wyjątkiem odbycia 7 lat nauki w Luksemburgu lub posiadania pozwolenia na pobyt w Luksemburgu sprzed 31 grudnia 1984 roku i pozostawania w nim przynajmniej od tej daty);
- cieszyć się nieposzlakowaną opinią.

Najważniejsza nowość polega na uogólnieniu zasady podwójnego obywatelstwa. Osoba, która chce uzyskać obywatelstwo luksemburskie, nie musi już się zrzekać pierwotnego obywatelstwa. Ponadto nie traci się już obywatelstwa luksemburskiego w przypadku dobrowolnego uzyskania obcego obywatelstwa.

Ustawa zawiera również przepisy dotyczące utraty, wygaśnięcia, odzyskania i dowodu posiadania obywatelstwa luksemburskiego, a także jego zrzekania się.

PRZYDATNE ADRESY

Ministère de la Justice
(Ministerstwo Sprawiedliwości)
Centre administratif Pierre Werner
13, rue Érasme
L-1468 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-84537
info@mj.public.lu
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

**Institut national de la statistique
et des études économiques (Statec)**
(Państwowy Instytut Statystyki
i Badań Ekonomicznych)
Centre administratif Pierre Werner
13, rue Érasme
L-1468 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-84219
info@statistiques.public.lu
www.statistiques.lu

W Luksemburgu używa się trzech uznawanych urzędowo języków: luksemburskiego, francuskiego i niemieckiego.

Historia

Wielojęzyczność Luksemburga wynika z historycznego współistnienia dwóch grup etnicznych: romańskiej i germańskiej.

W XIV wieku terytorium kraju było podzielone na dwie dzielnice: w części frankofońskiej mówiono po walońsku, natomiast w części germanofońskiej używany był dialekt luksemburski. Francuski i niemiecki były wówczas używane w piśmiennictwie i administracji. Miasto Luksemburg stanowi wyjątek, bo chociaż leżało w dzielnicy germanofońskiej, przyjęł się w nim język francuski.

O ile w XVII wieku, podczas okupacji francuskiej, niemiecki był używany w ni mniejszym stopniu, to powrót francuskich oddziałów pod koniec XVIII wieku przyczynił się do tak powszechnego używania języka francuskiego, że zaczął być stosowany przez lokalną administrację w części germanofońskiej. Kiedy w 1804 roku wprowadzono Kodeks Napoleona, jego wpływ przetrwał do obecnych czasów, ponieważ język francuski stał się wyłącznym językiem legislacyjnym.

Na mocy zarządzeń Wielkiego Księcia z 1830, 1832 i 1834 roku wprowadzono swobodę wyboru między niemieckim a francuskim. W administracji język francuski – używany przez notabli – dominował nad językiem niemieckim. Język niemiecki był natomiast używany w piśmiennictwie politycznym do komentowania ustaw i postanowień, tak aby teksty były zrozumiałe dla wszystkich. W szkole podstawowej nauczanie ograniczało się do języka niemieckiego, język francuski pojawiał się w szkole średniej.

W wyniku traktatu londyńskiego z 1839 roku i podziału Wielkiego Księstwa terytorium nowego niepodległego państwa znalazło się w całości w części germanofońskiej. Luksemburskim notabliom udało się jednak narzucić francuski

Ons Heemecht

Lëtzebuergesch Nationalhymn

M. Leno (Text)
A. Zimmer (Musik)
F. Marson (Solo)

© SIP

jako język administracji, sądownictwa i życia politycznego. Na mocy ustawy z 26 lipca 1843 roku wprowadzono nauczanie języka francuskiego w szkole podstawowej. Francuski stał się odtąd obowiązkowym elementem nauczania, w równym stopniu co niemiecki. Dwujęzyczność niemiecko-francuska została zatwierdzona przez Konstytucję z 1848 roku, która stanowi, że każdy może posługiwać się językiem niemieckim i francuskim według własnej woli.

Przez cały XIX wiek, w codziennym życiu – obok francuskiego i niemieckiego – Luksemburczycy posługiwali się frankońsko-mozelskim dialektem określanym do końca wieku jako *Lëtzebuenger Däitsch* (niemiecki luksemburski). Wraz z

© SIP

kształtowaniem się poczucia przynależności narodowej *Lëtzebuergesch* stał się językiem ojczystym Luksemburczyków. W 1912 roku jego nauczanie wprowadzono do szkoły podstawowej. Luksemburczycy zamianowali przywiązanie do własnego języka zwłaszcza podczas II wojny światowej, kiedy język luksemburski stał się wyrazem oporu i spójności narodowej w obliczu germanizacji narzuconej przez niemieckiego okupanta.

Obecna sytuacja

Luksemburska tożsamość językowa została po raz pierwszy oficjalnie uznana dopiero na mocy ustawy z 24 lutego 1984 roku w sprawie systemu językowego. Wówczas luksemburski stał się językiem narodowym. Wraz z francuskim i niemieckim luksemburski jest używany w administracji i sądownictwie. W ten sposób zaistniał po raz pierwszy jako język administracyjny.

W 1989 roku luksemburski został uznany przez europejski program Lingua, którego celem jest promowanie nauczania i nauki języków, co potwierdza jego znaczenie społeczno-kulturalne.

Utworzenie Stałej Luksemburskiej Rady Językowej oraz reforma ortografii z 1999 roku pozwalają lepiej reagować na rosnące zapotrzebowanie na publikacje w języku luksemburskim (podręczniki szkolne, gramatykę, słowniki).

Ustawa z 23 października 2008 roku w sprawie obywatelstwa luksemburskiego, która weszła w życie 1 stycznia 2009 roku, jest kolejnym ważnym etapem, ponieważ przewiduje między innymi warunki dostatecznej czynnej i biernej znajomości języka luksemburskiego do uzyskania obywatelstwa, przez co została uznana za czynnik sprzyjający integracji.

Waloryzacja języka luksemburskiego znajduje również wyraz w ustawie z 22 maja 2009 roku, na mocy której utworzono funkcję nauczyciela języka luksemburskiego i „Zertifikat Lëtzebuergescher Sprooch a Kultur” (certyfikat języka luksemburskiego i kultury luksemburskiej). Poświadczą on kompetencje z języka i dydaktyki języka luksemburskiego, a także znajomość cywilizacji i kultury luksemburskiej. Ponadto od roku akademickiego 2009/2010, Uniwersytet Luksemburski proponuje „master en langues, cultures et médias – Lëtzebuergesche Studien” (studia magisterskie z języka luksemburskiego na kierunku języków, kultur i mediów), które po raz pierwszy dają możliwość studiowania języka, literatury i kultury luksemburskiej na uniwersytecie.

Chociaż historyczna dwujęzyczność przekształcała się w wielojęzyczność w następstwie różnych fal imigracyjnych i pomimo obecności wspólnoty obcokrajowców stanowiących obecnie prawie połowę ludności, nikt nie ośmieliłby się usunąć języka niemieckiego i francuskiego. Mają one nie tylko znaczenie historyczne, odzwierciedlają też tożsamość narodową, która narodziła się ze współistnienia świata romańskiego ze światem germańskim. Utrzymując francuski i niemiecki, Luksemburg pozostaje symbolem spotkania między kulturą romańską i kulturą germańską oraz między wieloma innymi kulturami współczesnymi. Uznanie luksemburskiego wzmacnia i wzbogaca tradycyjną dwujęzyczność.

© SIP

Spoleczno-polityczny wymiar wielojęzyczności

Wielojęzyczność jest rzeczywistością zakotwiczoną w życiu codziennym kraju i funkcjonuje we wszystkich warstwach społeczeństwa.

W ujęciu ogólnym najczęściej używanym językiem w miejscu pracy, w szkole i w domu jest luksemburski (język narodowy). Na drugim miejscu plasuje się portugalski, co tłumaczy się istnieniem w Luksemburgu dużej społeczności portugalskojęzycznej. Kolejne miejsca zajmują francuski i niemiecki. Sytuacja językowa jest jednak bardziej skomplikowana w zależności od wybranej dziedziny.

Polityka

W Izbie Deputowanych (parlament) nie ustalono formalnie języka wypowiedzi, co pozwala deputowanym używać wybranego przez nich języka. O ile zwykle debaty odbywają się w języku luksemburskim, w większości przypadków pytania do rządu są kierowane w języku francuskim. Akty prawne są natomiast redagowane wyłącznie w języku francuskim.

© SIP

Administracja

Zgodnie z ustawą z 1984 roku „w sprawach sądowych i administracyjnych można używać języka francuskiego, niemieckiego lub luksemburskiego”. Obywatele mogą kierować skargi administracyjne w jednym z tych trzech języków, natomiast administracja powinna „w miarę możliwości” udzielić odpowiedzi w języku wybranym przez składającego skargę. W codziennym funkcjonowaniu administracji francuski jest preferowany jako język pisemny, natomiast luksemburski – jako język ustny (w pracy i do porozumiewania się).

Szkolnictwo

Języki zajmują ważne miejsce w luksemburskim systemie oświatowym. Tradycja szkoły wielojęzycznej jest wielką zaletą dla uczniów, ale również stanowi wyzwanie dla coraz bardziej różnorodnej populacji uczniowskiej. Około połowy uczniów używa jako pierwszego języka w domu języka innego niż luksemburski.

Nauka niemieckiego odbywa się od pierwszego roku drugiego cyklu nauczania podstawowego (w wieku 6 lat), a francuski znajduje się w programie drugiego roku. Środkiem komunikacji w nauczaniu podstawowym i w pierwszych latach nauki w szkole średniej, a także w szkole średniej technicznej jest niemiecki. W szkołach średnich francuski dominuje od czwartego roku nauki.

Do programu szkół średnich i technicznych włącza się naukę języka angielskiego, a uczniowie szkół średnich mają ponadto wybór między językiem łacińskim, hiszpańskim lub włoskim.

Liczba godzin nauki języków w trakcie cyklu szkolnego osiąga poziom 50% łącznej liczby godzin wszystkich przedmiotów.

© SIP/Charles Caratini

Media

Język niemiecki zawsze był językiem prasy, chociaż wzmocniło się miejsce francuskiego w tradycyjnych dziennikach i niektórych tygodnikach. Artykuły w języku luksemburskim są natomiast wyjątkiem.

W ostatnich dziesięcioleciach pojawiły się różne tytuły – dzienniki, tygodniki i periodyki – skierowane do niektórych wspólnot obcokrajowców żyjących w Luksemburgu lub czytelników z obszarów przygranicznych; powstają one wyłącznie w języku portugalskim, francuskim lub angielskim.

W ogólnokrajowych i lokalnych stacjach radiowych dominuje luksemburski, miejsce pozostałych języków (głównie francuskiego i angielskiego) różni się w zależności od funkcji programu lub docelowych słuchaczy.

O ile jedyny kanał telewizji krajowej nadaje wszystkie swoje programy w języku luksemburskim, dziennik telewizyjny można oglądać z napisami w języku francuskim lub niemieckim. Ponadto od jesieni 2008 roku nadawany jest trwający pięć minut skrót wiadomości w języku francuskim.

Kultura

Wszystkie języki odgrywają swoją rolę na luksemburskiej scenie kulturalnej, choć ich znaczenie zależy od dziedziny artystycznej.

O ile pozycje literackie i publikacje w języku luksemburskim cieszą się bezprecedensowym wzrostem, wiele pozycji wydaje się w języku francuskim i niemieckim w zależności od związku autora z jednym lub drugim językiem. Księgarnie rozpowszechniają publikacje głównie w języku francuskim lub niemieckim, lecz również w luksemburskim, angielskim, a nawet w innych językach. W niektórych księgarniach można znaleźć publikacje tylko w jednym języku. Ustawa z dnia 24 czerwca 2010 roku o bibliotekach publicznych zobowiązuje je do udostępniania czytelnikom zbiorów o aktualnym charakterze, obejmujących główne dziedziny wiedzy i kultury w co najmniej trzech językach wskazanych w ustawie z dnia 24 lutego 1984 roku o systemie językowym.

W teatrach można oglądać przedstawienia w języku luksemburskim, również francuskim, niemieckim lub angielskim, ponieważ sztuki grane są w języku oryginalnym, zarówno przez zespoły luksemburskie, jak i znane zespoły teatralne z Niemiec, Francji lub Belgii.

W kinie filmy zagraniczne są regularnie wyświetlane w wersji oryginalnej z napisami w języku francuskim i niderlandzkim lub niemieckim.

Życie zawodowe i społeczne

Życie publiczne bez współistnienia, a nawet jednoczesnego używania kilku języków w zależności od miejsca i działalności, byłoby nie do pomyślenia.

Ponieważ populację aktywną stanowią w większości obcokrajowcy – rezydenci i osoby mieszkające na obszarach przygranicznych po stronie francuskiej, belgijskiej i niemieckiej –, język francuski jest głównym środkiem komunikacji, przed luksemburskim, niemieckim, angielskim i portugalskim.

Francuski jest używany głównie w sektorze handlu i hotelarstwa, w restauracjach i kawiarniach, głównie w stolicy i jej okolicach. Północna część kraju stanowi wyjątek, gdyż tylko w tym regionie luksemburski wyprzedza francuski.

Język angielski jest środkiem komunikacji dla dużej wspólnoty międzynarodowej pracującej w instytucjach europejskich oraz pracowników zatrudnionych w sektorze bankowości i w przemyśle.

Ze względu na dużą liczebność imigrantów z Portugalii, ci ostatni często używają języka ojczystego zarówno w miejscu pracy, jak i w czasie wolnym.

Kilka słów w *Lëtzebuergesch*

<i>Moien</i>	Dzień dobry
<i>Äddi</i>	Do widzenia
<i>Jo</i>	Tak
<i>Nee</i>	Nie
<i>Wann ech gelift</i>	Proszę
<i>Merci</i>	Dziękuję
<i>Gär geschitt!</i>	Nie ma za co!
<i>Wéi geet et?</i>	Co słychać?

PRZYDATNE ADRESY

**Ministère de la Culture
(Ministerstwo Kultury)**
4, boulevard F.D. Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-86600
info@mc.public.lu
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

**Université du Luxembourg
(Uniwersytet Luksemburski)**
162A, avenue de la Faiencerie
L-1511 Luxembourg
Tel.: (+352) 46 66 44-6000
www.uni.lu

**Institut national des langues
(Narodowy Instytut Języków)**
21, boulevard de la Foire
L-1528 Luxembourg
Tel.: (+352) 26 44 30-71
info@insl.lu
www.insl.lu

Referencyjna witryna internetowa
www.cpl.lu

Konstytucja luksemburska pozwala państwu organizować i regulować nauczanie przepisami. Większość szkół jest publiczna i nieodpłatna. Istnieje jednak kilka szkół prywatnych, które realizują takie same programy nauczania i przygotowują do takich samych dyplomów, lecz są odpłatne. Obok szkół publicznych i prywatnych istnieje kilka odpłatnych szkół zagranicznych proponujących inne programy, a zatem niewydających tych samych dyplomów.

System szkolny

Nauczanie podstawowe

Po wejściu w życie we wrześniu 2009 roku ustawy z 6 lutego 2009 roku określenie „nauczanie podstawowe” obejmuje dziewięć pierwszych lat nauki, podzielonych na cztery cykle.

- Pierwszy cykl obejmuje jeden rok wczesnej edukacji (fakultatywny) i dwa lata edukacji przedszkolnej (obowiązkowe).

© Christof Weber/SIP

Wczesna edukacja jest skierowana do dzieci, które osiągnęły wiek 3 lat. Wpisuje się w kontekst lepszej socjalizacji dzieci i nauki luksemburskiego jako języka komunikacji wszystkich dzieci bez względu na ich narodowość.

Edukacja przedszkolna jest obowiązkowa dla dzieci, które skończyły 4 lata przed 1 września danego roku.

- Drugi, trzeci i czwarty cykl składają się na nauczanie podstawowe. Każdy cykl trwa zwykle dwa lata.

Nauczanie podstawowe dotyczy wszystkich dzieci, które ukończyły 6 lat przed 1 września danego roku.

Szkolnictwo średnie i średnie techniczne

Po zakończeniu nauczania podstawowego uczniowie kierowani są do szkół średnich lub średnich technicznych. Szkoły średnie (7 lat) przygotowują przede wszystkim do studiów uniwersyteckich. Techniczne szkoły średnie (6 do 8 lat, w zależności od wybranego kierunku) są bardziej ukierunkowane na przygotowanie do życia zawodowego. Umożliwiają również podjęcie studiów wyższych.

Szkolnictwo wyższe i uniwersyteckie

Wysztalcenie wyższego poziomu można zdobyć w licznych liceach technicznych, które kształcą w pięciu głównych dziedzinach: sztuki użytkowej, handlu, przemysłu, zawodów medycznych i usług. Kierunki te obejmują różne specjalizacje i pozwalają uzyskać po dwóch lub trzech latach nauki świadectwo technika wyższego szczebla (BTS – brevet de technicien supérieur).

Studia uniwersyteckie są proponowane od roku akademickiego 2003/2004 przez Uniwersytet Luksemburski. Kształcenie i badania są podzielone na wydziały i ośrodki interdyscyplinarne, które łączą kształcenie i badania w dziedzinach przekrojowych i interdyscyplinarnych.

Pełny cykl studiów składa się z trzech poziomów pozwalających uzyskać inny stopień. Pierwszy poziom daje stopień *bachelor* (licencjat), drugi – stopień *master* (magisterium), trzeci – stopień doktora.

Jedną z misji uniwersytetu jest zapewnianie niezbędnego związku między nauczaniem a badaniami naukowymi. Z tego względu uczelnia prowadzi badania o charakterze podstawowym, stosowane i technologiczne. Działalność badawczą prowadzi się w ramach projektów realizowanych dzięki umowom zawartym z instytucjami, organizacjami, spółkami oraz krajowymi i międzynarodowymi placówkami badawczymi.

Nauka języków

Nauczyciele porozumiewają się z uczniami w języku luksemburskim głównie w pierwszym cyklu nauczania podstawowego. Chodzi o rozwinięcie zdolności językowych u wszystkich dzieci, a szczególności u młodzieży obcego pochodzenia, gdyż szkoła jest często pierwszym miejscem, w którym mają kontakt z tym językiem.

Nauczanie języków zajmuje ważne miejsce w całej edukacji. Od wieku 6 lat, w pierwszym roku drugiego cyklu, dzieci uczą się czytać i pisać po niemiecku, który staje się środkiem komunikacji we wszystkich obszarach nauczania podstawowego, z wyjątkiem francuskiego. Nauczanie francuskiego rozpoczyna się w drugim roku drugiego cyklu.

W ciągu trzech pierwszych lat nauczania na poziomie średnim i średnim technicznym wszystkie przedmioty są wykładane w języku niemieckim, z wyjątkiem francuskiego i matematyki. Od czwartego roku nauki w szkole średniej francuski staje się językiem wykładowym wszystkich przedmiotów innych niż niemiecki, który dominuje w szkołach średnich technicznych. Nauczanie języka angielskiego zaczyna się od drugiego roku nauki, w szkole średniej dochodzą inne języki do wyboru (łacina, hiszpański lub włoski). W

niektórych liceach publicznych prowadzone są kursy wyłącznie francusko- lub anglojęzyczne.

Nauczanie języka luksemburskiego odbywa się w wymiarze jednej godziny tygodniowo w niższych klasach szkół średnich i średnich technicznych. W klasach przygotowawczych uczniowie, którzy niedawno przybyli do kraju, uczą się luksemburskiego za pomocą specjalnie opracowanej w tym celu metody.

W kilku szkołach zagranicznych – francuskiej, brytyjskiej, międzynarodowej – istniejących w Luksemburgu, francuski i angielski odgrywają najważniejszą rolę, nawet jeżeli poświęca się w nich nieco miejsca na nauczanie niemieckiego, a nawet luksemburskiego.

Również Uniwersytet Luksemburski realizuje zasadę wielojęzyczności: w ustawie z 12 sierpnia 2003 roku w sprawie jego utworzenia, sprecyzowano, że jego funkcjonowanie opiera się na „wielojęzycznym charakterze nauczania”. Językami używanymi na uniwersytecie są francuski, angielski i niemiecki. Wielojęzyczność pozwala studentom luksemburskim studiować w zagranicznych ośrodkach uniwersyteckich, w krajach niemieckojęzycznych, francuskojęzycznych lub angielskojęzycznych.

PRZYDATNE ADRESY

**Ministère de l'Éducation nationale,
de l'Enfance et de la Jeunesse
(Ministerstwo Edukacji Narodowej, Dzieci
i Młodzieży)**

29, rue Aldringen
L-1118 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-85100
info@men.lu
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

**Ministère de l'Enseignement supérieur
et de la Recherche
(Ministerstwo Szkolnictwa Wzwyższego
i Badań Naukowych)**

20, montée de la Pétrusse
L-2327 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-86619
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

**Université du Luxembourg
(Uniwersytet Luksemburski)**

162A, avenue de la Faiencerie
L-1511 Luxembourg
Tel.: (+352) 46 66 44-6000
www.uni.lu

Referencyjna witryna internetowa
www.education.lu

Specyfika kultury Luksemburga polega na umiejętności zaskakiwania osób przybywających z zewnątrz jakością i bogactwem oferty, wielokulturowością i wielojęzycznością. Odwiedzający wpada w wir kulturalny, będący częścią codziennego życia i charakteryzujący się szybkim i ciągłym rozwojem luksemburskiej sceny kulturalnej.

Kultura współczesna, która ma swoją historię

O ile, historycznie i geograficznie, Luksemburg znajdował się od średniowiecza pod wpływem dwóch wielkich kultur: niemieckiej i francuskiej, rodzima scena kulturalna znalazła swoją specyfikę i tożsamość – indywidualne podejście łączące przeszłość z teraźniejszością.

Kultura luksemburska zyskała znaczne międzynarodowe uznanie, gdy kraj przygotowywał się do roku 1995, kiedy miasto Luksemburg – na liście UNESCO światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego ludzkości od 1994 roku – zostało po raz pierwszy wybrane Europejską Stolicą Kultury. Jako jedyne miasto, które po raz drugi uzyskało ten tytuł, „Luksemburg i Wielki Region – Europejska Stolica Kultury w 2007 roku” postawiły na innowację, łącząc siły z przyległymi regionami z krajów sąsiadujących.

W ramach przygotowania do roku 1995 i po jego zakończeniu powstały lub zostały odnowione liczne, równie prestiżowe co fascynujące, obiekty: Philharmonie (Filharmonia) zaprojektowana przez architekta Christiana de Portzamparc, Théâtre national du Luxembourg (Teatr Narodowy Luksemburga), Musée d'art moderne Grand-Duc Jean (Muzeum Sztuki Współczesnej im. Wielkiego Księcia Jana) stworzone przez Ieoh Ming Peia, Musée Dräi Eechelen (Muzeum Dräi Eechelen), Neimënster – Centre culturel de rencontre Abbaye de Neumünster (Neimënster – Kulturalne Centrum Spotkań w Opactwie Neumünster), Grand Théâtre de la Ville de Luxembourg (Teatr Wielki Miasta Luksemburga), Rockhal – Centre de musiques

Muzeum Dräi Eechelen i Muzeum Sztuki Nowoczesnej im. Wielkiego Księcia Jana na drugim planie
© Christof Weber/SIP

amplifiées (Centrum Muzyki Wzmocnionej) w Esch-Belval, Centre national de l'audiovisuel (Krajowe Centrum Audiowizualne) w Dudelange, itp.

Kultura kultur

Położony w sercu Europy, zamieszkały przez obywateli ponad 160 państw, Luksemburg potwierdza swoją funkcję skrzyżowania kultur. Szacunek, tolerancja, otwartość są atrybutami wyróżniającymi kulturę Luksemburga, wielokulturowe środowisko oferuje wiele możliwości i posiada szczególną cechę – odmienia się w wielu językach.

Kultura na co dzień

Pomimo niewielkiej powierzchni Luksemburg posiada imponującą liczbę utalentowanych zawodowych artystów, obiektów infrastruktury oraz nowoczesnych placówek kulturalnych. Kultura stanowi integralny element życia codziennego zarówno odbiorców, jak i aktorów. Kultura masowa jest również bardzo rozpowszechniona. Podobnie jak potencjał artystyczny i twórczy, zwłaszcza u młodych talentów, kulturalna scena luksemburska jest objęta znacznym wsparciem publicznym, które zasługuje na większy rozgłos poza granicami kraju. Międzynarodowe uznanie szeregu luksemburskich artystów przez branżę za granicą przekłada się między innymi na współpracę i międzynarodowe partnerstwa z renomowanymi instytucjami kulturalnymi, czego dowodem jest wieloraka i zróżnicowana oferta kulturowa.

(Autor: Ministerstwo Kultury)

Philharmonie
© Jörg Hejkal

PRZYDATNE ADRESY

Ministère de la Culture (Ministerstwo Kultury)

4, boulevard F.D. Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-86600
info@mc.public.lu
www.gouvernement.lu/ministeres-administrations

Referencyjne witryny internetowe

Kultura i sztuka, muzea

www.culture.lu
www.statermuseum.lu
www.musee.lu

Literatura

www.bnl.lu
www.cnl.public.lu

Teatr

www.theatre.lu

Taniec

www.danse.lu

Muzyka

www.philharmonie.lu
www.rockhal.lu
www.ugda.lu

Architektura, dziedzictwo narodowe

www.luca.lu
www.anlux.lu
www.ssmn.public.lu

Sektor audiowizualny, fotografia

www.cna.public.lu
www.filmfund.lu

Wielki Region

www.espaceculturelgr.eu
www.plurio.org

Wydawca

Biuro Informacji i Prasy
Rządu Luksemburskiego
Department Publikacji
33, bd Roosevelt
L-2450 Luxembourg
Tel.: (+352) 247-82181
Faks: (+352) 47 02 85
edition@sip.etat.lu
www.gouvernement.lu
www.luxembourg.lu

Tłumaczenie

Euroscript

Opracowanie graficzne

Repères Communication

ISBN 978-2-87999-258-7

Marzec 2015

Źródłem wszystkich danych liczbowych
przytoczonych w niniejszej broszurze jest Statec.

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Service information et presse

